

at eggja palestinarum til at flyggja. Palestinararnir óttast fyrri, at sigraðu gyðingar í krignum, fóru teir at gera tað sama imóti arabarum, sum arabiskir sigursharar vildu gjørt imóti gyðingum. Harðrendi atburðurin, israelska hermegin framdi í Deir Yassin, ókti um henda ótta, serliga tá ið arabisku fjölmiðlarnir røddu nógv um henda harðskap og lögdu nógv afturat.

Dr. Morris sigur, at fram til apríl 1948 var tað ikki almennur politikkur hjá gyðingum at visa palestinarum burtur. Tørvurin at fyrireika álop var spjót til Dælanina so nevndu, sum gav Haganah og IDF (israelsku verjun) friar ræsur at beina allar arabarar burtur av týðningarmiklum økjum. Haganah-herovastarnir ruddaðu hesi øki fullkomiliga fyrri arabarar: Yigal Allon í Eystur-Galileu, Moshe Carmel kring Haifa og V-Galileu og Shimon Avidan í suðurpartinum. Teir flestu íbúgvarnir flyddu áður enn israelska hermegin kom á staðið. Tey, sum vóru eftir, vóru næstan uttan undantak koyrd burtur. Hesi mál vóru ongantíð viðgjørd av ovastu politisku leiðsluni, men ell tóktust samd um, at tess færri arabarar, sum vóru eftir aftanfyrri frontlinjuna, tess betur —

og politiska sjónarmiðið var yvirhøvur tað, at tess færri arabarar vóru í Israel, tess betur.

Ongin boð um at flyggja

Dr. Morris sigur seg ikki hava funnið nokur prógv um at AHC (Arab High Committee — sameinda arabiska herleiðslan) gav palestinarum boð um at flyggja úr landinum. Tað tykist hava tikið arabarastatinum fleiri vikur at fara, at Haganah visti palestinarum burtur. AHC eggjaði teimum ikki til at fara, men heldur ikki at verða verandi.

Tá ið flóttafólkini byrjaðu at flyma inn í hesi lond — mest í Transjordanu — mettu arabaralondini, at nú var uppá tíðina at steðga hesum. Flóttafólkini fingu áheitanir um at venda við, men tey lurtuðu ikki eftir hesum, serliga ikki tá tey hoyrdu at talan var um at gera pan-arabiska innrás í Israel.

Í apríl og mai byrjaðu politisku og hernaðarleiðararnir hjá gyðingum at umhuga hvat vildi hent, um flóttafólkini komu aftur — skuldu tey fáa loyvi at venda við? Tá ið fyrsta vapravildin nærkaðist í juni, bleiv hetta mál ein tann størsti trupulleikin hjá tí nýggja statinum. Arabaralondini vóru farin at leggja trýst á Israel at

loyva flóttafólkunum at venda heimaftur. Fyri flestar israelmenn var greitt, at slik heimkoma vildi verið ein vanlukka. Kriggið var ikki liðugt, og hetta kundi týtt eina stóra fimtu kolonnu innan israelsku mörkini og eina potentielt vandamikla støðu. Hernaðarleiðslan mælti tí imóti hesum.

Ben Gurion

Morris sigur, at skjólini í arkivumum prógva, at Ben Gurion vildi, at so fáir arabarar sum møguligt vóru eftir í Israel. Hann segði á trimum fundum, í august, september og oktober 1948, at hann vónaði at teir fóru alir at flyggja. Men leiðslan hevði ongan greiðan burturvisingarpolitikk og Ben Gurion aftraði seg at geva skrivlig boð — hann vildu heldur, at herovastarnir skiltu hvat hann vildi. Hann vildi ikki fara í søguna sum „hin mikli burturvisarin“, ei heldur at Israel var blandað uppi moralskt ivasaman politikk.

Meðan ongin almennur burturvisingarpolitikkur var, eyðkendust álopin í juli og september av nógv meira harðskapi enn fyrr og skipaðari burturvising av palestinarum. Í juli gav Ben Gurion boð um ta størstu burturvisingina í krignum — frá Lydda og Ramle, men samstundis læt ovasta herleiðslan

íbúgvarnar í Nazaret verða verandi, tí teir vóru flestir kristnir. Á miðekinum vóru eisini triggir arabiskir byir, har íbúgvarnir fingu loyvi at vera verandi. Al Fureidis og Khirbet Jisr fram við vegnum Haifa - Tel Aviv, og Abu Gosh í námund av Jerusalem.

Í suðurpartinum av landinum, har Yigal Allon hevði ræðið, vóru næstan allar palestinarar koyrdir burtur.

Kristin fólk og drúsar vælvild

Israelska verjan visti kristnum fólkum og drús-um nógv meiri vælvild enn muslimunum. Flestir íbúgvir í kristnum og drúsiskum bygðum vóru verandi. Muslimar í býnum Deir Hanna, Arraba, Sakhnin og Majd al Kurum fingu eisini loyvi at verða verandi.

Næstu mánaðirnir var IDF loyvt at koyra allar arabarar burtur av einum geira, 5 - 15 km við landamarkið. Endamálið var m.a. at forða fyrri at flóttafólkini komu aftur, men IDF óttaðist eisini fyrri hervirkum og njósnig.

Tað, sum hendi í Palestina/Israel 1947-49 var so fløkjasligt og ógreitt, at frágreiðing, sum bert sigur frá exodusinum frá einari síðu, er skeiv. Ein kann siga, at ávisar orsøkir vóru týðningarmiklar á ávisum økjum, eitt nú Haganah-álopin og harðskapurin, ongin hjálp frá arabaralondunum og ein lemjandi kensla av máttloysi og einseimi hjá palestinarum. Endaliga avgerðin at rýma úr landinum var yvirhøvur tikin vegna álop frá Haganah og IDF, ella tí palestinsku íbúgvarnir væntaðu álop.

Jánkaslig loysn

Várið 1949 skipaðu ST-stovnurin og USA fyrri Lausanne-friðarstevnuni. Undir amerikanskum trýsti gingu gyðingar við til at taka aftur 65.000-70.000 flóttafólk. Men almannaalitið var avgjørt imóti hesi ætlan, sjálvt um hetta bert var eitt fátal — uml. 10% av teimum, sum vóru flydd. Einku bleiv heldur av hesi ætlan. Arabararnir noktaðu at ganga við til eina so jánkasliga loysn og USA helt, at hetta var alt ov lítið og alt ov seint.

Minnini um 1948 og fylgjandi ártíggir av eyðmyking og skorti í flóttafólkalegum gjørdum síðani heil ættarlið av palestinarum til terroristar, virknar ella óvirknar, og Palestinu-vandamálið til eitt av heimsins mest óloysandi og hættisligu.

etj.

(Kelda: The Guardian)

Danskt má tað vera:

Poul í í sjálvdrátti

— Undirgravar egnan landsmyndugleika

Tórshavnar Kommuna tykist einki vilja hava við føroysku brunaumsjónina at gera, og hetta áttalar Brunaumsjónin harðliga. — Hóast tað fleiri ferðir hevur verið boðið til samstarv við føroysku brunaumsjónina, gongur Havnar Kommuna uttan um føroyskar myndugleikar. Hetta treiskni mót-
arbeiðir og niðurbrytur okkum sjálvi innan í frá, sigur leiðarin fyrri Brunaumsjón Landsins, Petur Olsen.

Vegna Brunaumsjón landsins hevur Petur Olsen hesa viðmerking til tíðindini í Sosialinum í síðstu viku, har sagt varð frá, sambært Gunnari Hoydal, at serkonur í brunatrygdarlíggum málum frá Dansk Brandværs Komité er komin Tórshavnar kommunu til hjálpar at kanna skúlar, gistingarhús og samkomuhús, tí Brunaumsjón landsins ikki virkar. Hetta er als ikki rætt og verður við hesum sagt frá, at brunamála øki hava verið hjá landsverkfrøðinginum í skjótt 40 ár. Umframt hevur landsstýrið frá 1. desember 1986 sett Brunaumsjón landsins at virka hjá landsverkfrøðingsumstíngini.

Brunaumsjónin, ið hevur hundræðals ymiskar málsviðgerðir um árið, hevur eitt sera gott samstarv við flest allar kommunur, har tosað og skrivað verður aftur og fram um

vegleiðing, ráð, bygningssyn og málsviðgerðir av ymsum slag. Eisini verður samstarvað við feløg og stovnar.

Nú skilst so, at Tórshavnar kommunu, ikki við DBK, men saman við donskum brunamyndugleika, Statens brandinspektion v/ Thorkild Barnkob, fremur brunatrygdarlígg málsviðgerð fyrri at Havnin, undir leiðslu av Poul Michelsen, býráðsformanni, sum eisini á tann hátt kann leggja í sjálvdrátti og ganga uttanum og undirgrava egnan landsmyndugleika.

Tað skal undirstrikað her, at Brunaumsjón landsins hvønn dag virkar sambært brunalógini frá 12. juni 1986, og ynskið hjá umsjónini er, at tær ymsu funktiónirnar sambært lógini sjálvsagt útinast í neyvum samstarvi við kommunurnar.

Ti er bæði stórt spell og hugstoytandi, at vit her heima, til fyrimuns fyrri uttanlanda myndugleikar, verða sett til síðis í so týðningarmiklum málum, sum her talan er um.

Brunaumsjónin áttalar harðliga, at gingið verður uttan um føroyskar myndugleikar, og serliga tá tað fleiri ferðir hevur verið boðið til samstarv, og tí hetta treiskni mót-
arbeiðir og niðurbrytur okkum sjálvi innan í frá, sigur Petur Olsen, leiðari av Brunaumsjón landsins.